

Metodologies d'ensenyament i aprenentatge i factors de percepció de l'art en l'educació primària.

Maria Feliu i Torruella

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Formació del Professorat
Departament de Didàctica de les Ciències Socials

**METODOLOGIES D'ENSENYAMENT I APRENENTATGE I FACTORS DE
PERCEPCIÓ DE L'ART EN L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.**

Tesi per a l'obtenció del títol de Doctora, duta a terme per:

MARIA FELIU I TORRUELLA

Dirigida pel Dr. Joan Santacana i Mestre

Programa de doctorat:
Didàctica de les Ciències Socials i del Patrimoni
Bienni 2005-2007

Barcelona, octubre de 2010

ANNEX 5. Descripcions de l'aula

1. Col·legi Casp Sagrat Cor de Jesús.

1.1. Tutora 1

Edat: 31

Titulació: Diplomada en magisteri. Ed. Primària

Anys d'experiència en la docència: 9

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 7

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

És un grup amb molta energia i moviment descontrolat. Tenen moltes ganes de participar. Amb moltes ganes d'aprendre i d'experimentar.

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

Les normes de treball, de respecte i d'ordre es respecten quan l'adult ho recorda i les demana. La seva primera resposta és sense límits, sense normes. El mestre marca els límits. A vegades, participen sense mesura. Quan ja s'han recordat els límits, es crea un bon clima de treball entre ells.

C. APRENTATGES:

Treballen més motivats amb el treball cooperatiu i en equip. Quan fem treball individual són més competitius i és més difícil aconseguir un ambient de respecte pel treball dels companys.

D. ESPECIFICITATS

És una classe on hi ha algunes dificultats diagnosticades i tractades i alguns alumnes amb característiques molt personals.

- Alumne xinès que ha arribat de la Xina aquest any.
- Alumnes diagnosticats: dislèxic, hiperactiu desafiant i depressiu.
- Alumnes sense diagnosticar: dos alumnes amb dificultats d'autocontrol, alumnes amb dificultats de relació,...

Hi ha dues Adaptacions Curriculars Internes.

E.- METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

M'adapto al grup d'alumnes que tinc cada any.

Aquest any, intento fer poques explicacions i molt pràctiques i visuals.

Intento aconseguir un ambient de treball a partir del treball en parelles, en grup o del treball cooperatiu.

Utilitzo tota mena de material: fet per l'equip de mestres de 3r, fet per mi, d'editorials i objectes de la vida quotidiana.

Els criteris d'avaluació es decideixen amb l'equip de mestres de 3r. Avaluem a través de l'avaluació continuada de treballs, activitats, participació i proves.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

No les he presenciat.

1.2. Tutor 2

Edat: 30

Titulació: Diplomat en magisteri. Ed. Primària

Anys d'experiència en la docència: 8

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 6

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

En general són vitals, alegres i enèrgics. A principi de curs tenien una actitud més efervescent que s'ha anat controlant.

Davant el treball i les propostes que es realitzen participen i col·laboren molt.

Mostren un alt grau d'interès pels aprenentatges i és molt agradable treballar amb ells.

És una secció on hi ha una clara diferència entre el grup de nens i nenes. Les nenes són més tranquil·les, disciplinades i polides; en canvi, els nens són més passius i maldestres en general. Malgrat tot, és un bon grup.

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

És un grup que no ha presentat conflictes greus entre ells. A principi de curs hi havia embolics amb pèrdues de material personal i acusacions entre companys. Això ja no passa.

C. APRENENTATGES:

Davant l'aprenentatge els agrada cooperar i estem dedicant esforços a aprendre i practicar el treball en equip.

Pel que fa a la reflexió, és un tema que encara els queda llunyà. Els costa estar molta estona concentrats, tot i que ha augmentat el seu període de rendiment.

A les estones de treball personal respecten el procés dels altres nens, ajudant-se a entendre, i explicant-se la manera d'arribar a la solució (sense donar-la directament).

D. ESPECIFICITATS

Cap a destacar en especial

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Per explicar un contingut concret prefereixo començar partir dels coneixements previs que tinguin. Per això, l'explicació oral hi té un pes significatiu.

M'agrada aconseguir un clima de treball tranquil, relaxat, però seriós a la vegada. Acostumo a posar música per generar un bon ambient . Els nens estan asseguts en grups de 4 i un grup de 6.

Intento que la meva funció sigui de guia/suport del seu aprenentatge, tot i que hi ha moments en que la dinàmica de les activitats no ho permet.

La forma de comunicar-me amb els alumnes penso que és respectuosa, tranquil·la i pacient. M'agrada també fer bromes i jugar amb el doble sentit de les paraules.

El tipus d'activitats varien segons l'àrea. A matemàtiques utilitzem una metodologia diferent que a naturals, per exemple. D'altra banda, crec que fem una mica de tot.

Amb els materials passa el mateix.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

No les he presenciat.

2. Col·legi SEK. Sant Estanislau de Kostka

2.1. Tutors 3 i 4

Edat: 35 i 53

Titulació: MESTRE D'EDUCACIÓ ESPECIAL.

MESTRE DE CIÈNCIES SOCIALS

Anys d'experiència en la docència: 8 ANYS – 31 ANYS

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 2 ANYS – 12 ANYS

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

- els nens com són?
- Vitals, alegres, SI
- participatius, col·laboradors SI
- agraïts, SI
- curiosos, motivats SI
- (...)

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

- com es comporten davant de les normes d'educació
- Són uns alumnes que respecten les normes d'educació i treball. Es mostren respectuosos amb el seu treball i amb el dels altres

C. APRENTATGES:

- tenen esperit cooperatiu SI
- saben treballar en equip SI
- busquen estones de reflexió SI
- saben relacionar els diferents aprenentatges

D. ESPECIFICITATS

- hi ha algun cas a l'aula que mereixi una atenció determinada o individualitzada. SI

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Les metodologies que fem servir a l'aula són; l'explicació, experimentació, la relació de conceptes i amb experiències pròpies, la reflexió...

Discernir ambients diversos, treball en grup, atenció davant d'un contingut nou.

La nostra funció com a mestre és ser el mediador entre el nen/a i els aprenentatges.

Els material són diversos: llibres de text, internet, treballs de recerca individuals i de grup.

Pel que a l'avaluació, realitzem una avaluació continuada per mitjà d'activitats, controls, observació a l'aula.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

Durant les sessions, hem pogut veure als alumnes molt interessats i motivats davant les propostes. Mostraven gran curiositats per les activitats, ja que algunes d'elles eren força innovadores.

Respecte als dos mètodes, pesem que els nostres alumnes s'han mostrat més motivats per l'innovador.

Si que és possible continuar els temes tractats a l'aula a la matèria de CMS, ja que estem treballant els diferents tipus de paisatges de Catalunya.

3. ETP Clot. Escola Tècnica Professional del Clot

3.1. Tutora 5

Edat: 36

Titulació: llicenciada en psicopedagogia

Anys d'experiència en la docència: 15 anys

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 1 any

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

Participatius, motivats, amb molt bon comportament, col·laboradors.

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

Molt bo en tots els sentits

C. APRESENTATGES:

Saben treballar en equip, s'ajuden molt els uns als altres.

D. ESPECIFICITATS

Dos casos, per dificultats d'aprenentatge.

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Seguim pautes d'apropament constructiu. Molt visual, observem molt i manipulem molt. Llenguatge proper als alumnes.

Acostumen a treballar en grup. La meua tasca com a professor és orientar en tot el procés, acompanyament. El tipus d'activitats són molt variades, grupals i individuals, per parelles. Activitats de coneixements previs, síntesi, desenvolupament, avaluació, ampliació i reforç en cas necessari.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

He vist els alumnes molt motivats, amb molta curiositat i interès davant les explicacions i les activitats dutes a terme.

4. Centre d'Estudis Joan XXIII

4.1. Tutora 6

Edat: 46

Titulació: Mestra de primària

Anys d'experiència en la docència: 22 anys

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 3 any

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

Són nens amb dificultats per autocontrolar-se. Hi ha diversos casos de nens amb problemàtiques emocionals. Són carinyosos i tenen entre ells bona relació en general. Es mostren molt col·laboradors amb el company psicòtic. Hi ha un bon grup que tenen dificultats a l'hora de fer-se responsables de la seva feina, deures, portar coses...

Si no estan molt motivats costa que participin. Assumir normes de comportament i de relació ha estat difícil.

Val a dir que la millora entre segon i tercer ha estat important.

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

Queda explicat en l'apartat anterior.

C. APRENENTATGES:

Treballen millor quan és individual. Posar-se d'acord, donar opinió, respectar l'opinió dels altres, col·laborar en equip... costa molt.

D. ESPECIFICITATS

Hi ha un nen psicòtic intel·ligent.

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Fem servir una metodologia basada en treballar segons les diferents situacions de treball: individual, gran grup, parells, grups i equips. A cada unitat trobem aquestes situacions i a totes les sub-àrees.

Intentem que la participació ocupi un lloc important, és a dir, que l'alumne sigui protagonista. El mestre, més aviat té la funció de proposar o posar al seu abast estratègies, ensenyament d'habilitats, processos...

Donem molta importància a les correccions en posada en comú.

A l'hora d'avaluar tenim en compte la globalitat de totes les activitats fetes i la seva actitud en cadascuna de les situacions de treball.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

No he pogut assistir, però crec que als nens els ha agradat molt i que han après molt. Pel poc que he vist el material estava molt ben pensat.

4.2. Tutora 7

Edat: 60

Titulació: mestra de primària

Anys d'experiència en la docència: 41 anys

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 3 any

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

Vitals, alegres, participatius, col·laboradors. Els costa concentrar-se i estan poc motivats per a l'esforç personal (en general)

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

Respecten les normes de treball perquè els agrada aprendre i si la professora s'imposa. Costa que respectin les normes d'educació i hi ha problemes de relació entre ells/es.

C. APRENENTATGES:

Són individualistes en el treball. Els costa reflexionar i treballar en equip (hi ha personalitats molt fortes que volen imposar els seus criteris). Són capaços i els agrada treballar en grup, compartint els materials i també les opinions, si s'ha arribat a un acord.

D. ESPECIFICITATS

No ho contesta.

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Treballem per unitats de material (fitxes) confeccionat per nosaltres mateixos i també amb llibres de lectura i text.

Els alumnes per equip (d'iguals) miren les fitxes de la unitat corresponent i les classifiquen segons si són de repàs (poden fer-ho sols) o de conceptes nous (la mestra els ha d'explicar).

A l'hora de treball de la unitat la mestra explica un dels conceptes nous i les fitxes corresponent a aquest concepte. El nen/a les col·loca amb les que pot fer sol. Les fitxes de tallers (càlcul mental, càlcul escrit, problemes d'ortografia, lectura comprensiva, expressió escrita, llengua parlada, comprensió oral, experimentació...), s'entreguen, s'expliquen si cal i es fan a l'hora del taller corresponent.

A l'acabar la unitat (4 setmanes) es revisa amb l'índex i per equips escriuen: el que el mestre ha explicat, el que ha explicat un company, el que els ha costat d'entendre i el que han après de nou de matemàtiques, llengua i coneixement del medi.

A les hores de grup de treball (ampliació) i de biblioteca a la classe, la mestra treballa amb un grup reduït (reforç) per explicar alguns conceptes amb més deteniment, individualment o en petit grup.

La tercera setmana de la unitat solent treballar per parelles i s'expliquen conceptes que no han quedat prou clars.

Les fitxes de treball es corregeixen: unes vegades en grup, altres per parelles i altres individualment (el mestre les revisa i torna a corregir si cal).

Les fitxes d'avaluació les corregeix i avalua directament el mestre

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

Només he vist les tres primeres sessions.

Els nens i les nenes, al principi, no estaven gaire motivats, però vares aconseguir fer-te'ls teus des de la primera sessió. El grau d'interès i curiositat anava augmentant paulatinament. Les dues últimes sessions no les he vist però pel treball que vareu fer l'últim dia dedueixo que deuen ser prou engrescadores.

5. Col·legi Sant Ignasi-Sarrià

5.1. Tutora 8

Edat: 60

Titulació: mestra de primària

Anys d'experiència en la docència: 39

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP:

A. TARANNÀ GENERAL DE L'AULA:

Vitals, alegres, participatius, col·laboradors, agraïts, curiosos, motivats. Són tot això, i molt macos, doncs tenen una edat que és fàcil de treballar amb ells, encara, el que diu la/el mestre és molt important, fan cas.

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

Tenen un bon comportament davant les normes d'educació. Són respectuosos entre ells, n'hi ha de tot, és una cosa que s'ha de treballar cada dia.

C. APRENTATGES:

Tenen esperit cooperatiu, si, tot i que no ho hem treballat gaire. Saben treballar en equip, però els hi costa perquè no ho fem gaire. Intento que facin una mica de reflexió abans de començar a treballar. I per regla general són individualistes en el treball.

D. ESPECIFICITATS

Ens ha arribat ara un nen nou que ve de Navarra i no entén gaire el català, i això fa que no segueixi gaire la classe.

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Intento que hi un ambient tranquil. La meva funció és la d'ajudar i intento comunicar-me amb el llenguatge més senzill que puc. Els materials que solem utilitzar a l'aula són llibres de text i alguns els confeccionem nosaltres.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

Els he vist molt entusiasmats i participatius. I amb un bon grau de motivació. Han mostrat molt interès.

5.2. Tutora 9

Edat: 43 anys

Titulació: Mestra d'EP (especialitat Llengua catalana)

Anys d'experiència en la docència: 22 anys

Anys d'experiència en el curs de 3r d'EP: 5 anys

A. TARRANÀ GENERAL DE L'AULA:

Com a grup són nens força infantils, petits i això, en general és positiu, pel que fa a l'ambient de classe: alegres, divertits, dòcils, participatius, motivats... Una altra cosa és tot allò relacionat amb el treball a l'aula.

B. COMPORTAMENT GENERAL DE L'AULA:

En general són nens educats, respectuosos amb les normes que es posen o que s'acorden. En algun cas o situació, si la seva resposta és inoportuna, normalment no és per malícia, sinó per immaduresa o desconeixement. Solen acceptar bé els avisos o rectificacions.

Davant el treball actualment estan força assolits els hàbits de treball: silenci, ordre, respecte pel treball del companys...tot i que no de forma constant. Ha costat aconseguir aquest clima.

En el joc i sense l'arbitri d'un adult solen començar a resoldre els seus conflictes amb més calma, però hi ha nens que mantenen actituds força infantils i necessiten l'ajut dels adults per a mediar.

C. APRENTATGES:

Davant el treball solen tenir interès i ser responsables, però no sempre són constants: costa mantenir l'esforç, es cansen fàcilment, no són prou autònoms...

Durant aquest tercer trimestre hi ha hagut una bona evolució respecte el treball en equip i cooperatiu.

D. ESPECIFICITATS

Hi ha un parell de casos que requereixen una atenció més personalitzada donat les dificultats d'aprenentatge i també per la falta d'implicació de les famílies en el seguiment de les tasques escolars. Normalment estan associats a la falta de maduresa.

E. METODOLOGIA QUE ACOSTUMES A FER SERVIR

Respecte a la gestió de l'aula: En general, faig servir més d'una metodologia. Darrerament poso més en pràctica, sempre que puc, el treball en grup amb activitats de tipus cooperatiu que fomenten la interrelació i interdependència positiva entre els alumnes. També el treball per parelles i per descobriment guiat em sembla ric i que

possibilita l'acompanyament dels alumnes per tal que assoleixin els objectius marcats amb diferents ritmes.

En altres ocasions, la classe està dirigida per mi (exposició oral amb exemples diversificats, amb ajut d'imatges, a través de mapes conceptuals...), però sempre intento partir dels coneixements previs dels alumnes i acabar aquest tipus de sessions amb una posada en comú on els alumnes i jo podem fer-nos preguntes.

Procuro també dirigir-me als alumnes de forma acurada, tenint molt present que som models. El llenguatge és directe, formal i adequat al registre que cada situació comunicativa requereix. Penso que per fer-te entendre amb els alumnes no cal parlar de manera infantil, sinó al contrari, fent servir un llenguatge precís i específic quan cal per tal d'anar augmentant la competència verbal dels alumnes. Tampoc cal perdre l'espontaneïtat comunicativa.

Els materials són variats, si bé és cert que fem servir molt el llibre de text, també en creem de propi o alternatiu: power-point, fitxes complementàries, làmines i imatges, exercicis amb activitats guiades, dossiers... També es van imposant paulatinament altres mitjans: l'ordinador (Internet) és una eina fonamental per adquirir informació, etc...

Crec que la meva funció com a mestra procura ser de guia i orientadora, tot i que cal tenir clar que en aquestes edats hi ha uns hàbits de treball que són fonamentals i cal adquirir-los, cosa que implica sovint ser constant i de vegades imposar-los.

Criteris, formes i registres d'avaluació: Avaluem per objectius i continguts assolits, també es valoren les actituds, sobretot si estan relacionades amb la metodologia que fem. Faig servir graelles i observació sistemàtica; també proves orals i escrites per a recollir les dades de la meva avaluació.

F. EN EL CAS QUE HAGIS PRESENCIAT LES SESSIONS QUE HE FET:

En general els alumnes han participat molt activament en totes les sessions de treball. Esperaven les sessions amb il·lusió i motivats, tant per la novetat de la mestra, com per les activitats que se'ls proposava. Crec que el desconeixement del tema i la novetat els feia estar molt actius i amb un alt grau de curiositat. Han relacionat molts dels

coneixements amb la quotidianitat i amb experiències que ja posseïen. Sovint durant la setmana feien referència a idees que havien sorgit en les sessions de treball.

Dels dos mètodes, òbviament el treball cooperatiu i en grup (mètode actiu) ha fomentat més la interacció dels alumnes, l'ha enriquit i els ha motivat més. No obstant, penso que per les característiques del grup-classe també l'aprenentatge individual ha estat positiu. Potser l'equilibri entre tots dos mètodes afavoreix l'aprenentatge entre iguals, fomenta la implicació amb els membres del grup i desperta l'interès per la pròpia manera d'aprendre.

També per a mi ha suposat una molt bona experiència compartit amb tu aquestes hores d'aula. Tant pel que fa a veure un tarannà diferent, com pel bon enteniment que he percebut. Crec que la interrelació entre els educadors és fonamental, també el treball en equip és bàsic doncs és la manera d'activar tot el potencial humà i professional que ens cal per afrontar els reptes que a l'escola se'ls planteja. Gràcies per tot.